

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2024.2.05>

Постановка проблеми. Стаття присвячена розкриттю теоретичних, організаційних засад та методики аудиту безперервності на підставі аналітичних процедур з позицій забезпечення інформаційних потреб зацікавлених осіб про потенціал фінансової спроможності та дотримання принципу безперервності підприємств в умовах невизначеності. *Метою дослідження* є обґрунтування теоретичних та організаційно-методичних засад та методики аудиту безперервності діяльності підприємств на підставі розширення аналітичних процедур. *Об'єкт дослідження* – організаційно-методичне забезпечення аудиту безперервності діяльності підприємств. *Методи, використані в дослідженні:* наукового пізнання, метод узагальнення, порівняння, логічно-змістовний, методи індукції та дедукції, аналізу. Головною гіпотезою є розвиток організаційно-методичних засад аудиту безперервності на підставі розширення аналітичних процедур задля забезпечення інформаційних потреб зацікавлених осіб про стан та потенціал фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства в умовах невизначеності. *Виклад основного матеріалу.* В умовах воєнного стану посилюється значущість аудиту безперервності як інструменту захисту інтересів користувачів фінансової звітності та забезпечення поінформованості зацікавлених осіб про стан фінансової спроможності й перспективи сталого розвитку підприємств. Організаційно-методичне забезпечення аудиту безперервності обумовлюється цілями аудиту та потребами зацікавлених користувачів в отриманні достовірної інформації стосовно оцінки фінансової спроможності забезпечення безперервної діяльності на майбутнє. Запропонована методика аудиту безперервності діяльності підприємств на підставі аналітичних процедур надає цілісне уявлення щодо організації аудиту за такими етапами: 1) аналіз ліквідності та платоспроможності підприємств; 2) аналіз потенціалу прибутковості; 3) аналіз фінансової стійкості; 4) аналіз ризиків діяльності; 4) аналіз потенціалу безперервної діяльності підприємства. Особливу увагу в процесі аудиту безперервності приділено класифікації та аналізу ризиків бізнесу. Обґрунтовано аналітичні процедури оцінювання ризиків діяльності, визначення резервів на покриття втрат економічних вигід стосовно ризиків непогашення дебіторської заборгованості та зниження вартості фінансових інструментів. *Оригінальність та практичне значення* має методика аудиту безперервності діяльності підприємств на підставі розширення аналітичних процедур, реалізація якої надає можливість сформулювати якісну інформацію для оцінки потенціалу безперервної діяльності підприємства з урахуванням ризику та підготовки обґрунтованого аудиторського висновку. *Висновки.* Впровадження науково-методичних рекомендацій щодо організації та методики аудиту безперервності на підставі розширення аналітичних процедур сприятиме отриманню достатніх доказів для реальної оцінки потенціалу фінансової спроможності підприємств, підготовки аудиторського висновку з дотримання принципу безперервності та підвищенню якості аудиту.

Ключові слова:

аудит безперервності, організація, об'єкти, методика, аналітичні процедури, фінансова спроможність, безперервність, ризики.

¹ **Костирко Руслан Олександрович**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ, Україна.

Kostyrko Ruslan, Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Accounting, Auditing and Taxation Department, National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9247-3363>

e-mail: 6217832@gmail.com

² **Юрченко Олена Сергіївна**, здобувач кафедри облікових технологій та оподаткування, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна.

Yurchenko Olena, recipient of the Department of Accounting Technologies and Taxation, Ivan Franko Lviv National University, Lviv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5028-8968>

e-mail: elenaurchenko2@gmail.com

ORGANISATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT OF THE GOING CONCERN AUDIT

Formulation of the problem. The article is concerned with disclosing the theoretical, organisational foundations and methods of continuity audit based on analytical procedures. The purpose of the study is to substantiate the theoretical, organisational and methodological foundations of the going concern audit of enterprises under conditions of uncertainty. *Object of research* - organisational and methodological support for the audit of business continuity of enterprises. *Methods used in the study:* scientific cognition, method of generalisation, comparison, logical and substantive, methods of induction and deduction, analysis. *The main hypothesis* is the development of organisational and methodological foundations of the going concern audit based on the expansion of analytical procedures to meet the information needs of stakeholders about the status and potential of the financial viability of the enterprise's going concern under conditions of uncertainty. *Summary of the main material.* Under martial law, the importance of the continuity audit as a tool for protecting the interests of users of financial statements and ensuring that stakeholders are aware of the state of financial solvency and prospects for sustainable development of enterprises increases. Organisational and methodological support of the continuity audit is determined by the objectives of the audit and the needs of stakeholders to obtain reliable information on the assessment of financial viability to ensure continuing operations in the future. The proposed methodology for auditing the going concern of enterprises based on analytical procedures provides a holistic view of the organisation of the audit by the following stages: 1) analysis of liquidity and solvency of enterprises; 2) analysis of profitability potential; 3) analysis of financial stability; 4) analysis of risks of activity; 4) analysis of the potential of continuous activity of the enterprise. Particular attention in the process of a going concern audit is paid to the classification and analysis of business risks. Analytical procedures for assessing business risks, determining reserves to cover losses of economic benefits in relation to the risks of non-payment of receivables and reduction in the value of financial instruments have been substantiated. The methodology for auditing the going concern of enterprises based on the expansion of analytical procedures, the implementation of which provides an opportunity to generate high-quality information to assess the potential of the enterprise's going concern, taking into account the risk and prepare a reasonable audit opinion, is *original and of practical importance*. *Conclusions.* The implementation of scientific and methodological recommendations on the organisation and methodology of the continuity audit based on the expansion of analytical procedures will help to obtain sufficient evidence for a realistic assessment of the potential of financial solvency of enterprises, preparation of the audit opinion on compliance with the principle of continuity and improve the quality of the audit.

Keywords:

continuity audit, organisation, objects, methodology, analytical procedures, financial solvency, continuity, risks.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану облік та звітність як джерела інформації про діяльність підприємств зазнали суттєвих трансформацій внаслідок впливу окремих подій, серед яких: збитки та шкода необоротним активам і запасам, крадіжки, відчуження активів; суттєве знецінення та зменшення корисності активів; зміна окремих підходів до розкриття фінансових бізнесу у звітності; трансформація окремих облікових оцінок. Урахування інтересів зацікавлених користувачів при розкритті інформації в фінансовій звітності про фактори впливу на безперервність, загрози зовнішнього середовища, ринкову кон'юнктуру, ризики та втрати від ризиків підприємницької діяльності сприятимуть усуненню декларативності застосування принципу безперервності. За таких обставин посилюється значущість аудиту безперервності аудиту як інструменту захисту інтересів користувачів фінансової звітності в умовах невизначеності та

забезпечення поінформованості зацікавлених осіб про стан фінансової спроможності й перспективи розвитку підприємств. Відсутність у вітчизняній практиці нормативної методики оцінки безперервності діяльності суб'єктів господарювання ускладнює виявлення ризиків та загроз подальшого господарювання підприємства, що обумовлює необхідність вирішення ряду питань стосовно методики та аналітичного інструментарію аудиту безперервності діяльності підприємств в умовах невизначеності.

Метою дослідження є обґрунтування організаційно-методичних засад та методики аудиту безперервності на підставі розширення аналітичних процедур в контексті задоволення інформаційних потреб зацікавлених осіб про потенціал фінансової спроможності безперервної діяльності підприємств в умовах невизначеності.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Проблематика аудиту безперервності діяльності підприємств знайшла відображення у працях провідних вітчизняних вчених, серед яких: Мултанівська Т.В., Горяєва М.С., Гринцишин Я.М., Дорош Н.І., Лубенченко О. Е., Василюк М. М., Рудницький В.С., Селіщев С. В., Озеран А., Коршикова Р. [1-9].

Теоретичні та організаційні засади аудиту безперервності розглядаються у наукових працях вітчизняних вчених, серед яких: Мултанівська Т.В., Горяєва М.С., Гринцишин Я.М.; використання аналітичних процедур та математичних моделей при проведенні аудиту дотримання принципу безперервності діяльності підприємства та прийнятті управлінських рішень розглядають Рудницький В.С., Селіщев С.В., Лубенченко О.Е., Василюк М.М., Озеран А., Коршикова Р. Особливу увагу приділяють відображенню наслідків війни в Україні у звітності підприємств

Водночас на основі аналізу економічної літератури і нормативних документів із зазначеної проблеми виявлено низку нез'ясованих питань теоретичного і методичного характеру а саме: розробка методики аудиту безперервності на підставі аналітичних процедур, ідентифікація впливу негативних факторів на фінансову спроможність підприємства, аналітичні процедури оцінки безперервності діяльності підприємств та ризику бізнесу в контексті врахування змін, пов'язаних з військовими діями в країні.

Водночас при вивченні спеціальної економічної літератури і нормативноправових документів із зазначеної проблеми виявлено низку ще не з'ясованих питань теоретичного, методичного й практичного характеру стосовно організації й методики аудиту та аналізу фінансової звітності. Отже, проблема вдосконалення організації та методики аудиту безперервності сучасних умовах господарювання є актуальною.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливістю аудиту дотримання принципу безперервності є те, що він інтегрує аудит й аналіз фінансової спроможності. Організаційно-методичне забезпечення аудиту безперервності обумовлюється цілями та завданнями аудиту та потребами зацікавлених користувачів в отриманні достовірної інформації стосовно оцінки фінансової спроможності та забезпечення безперервної діяльності на майбутнє. Основні завдання аудиту безперервності діяльності підприємств полягають у наступному: перевірка дотримання нормативно-правової бази, виявлення змін показників, які характеризують фінансову спроможність підприємства; визначення факторів, які впливають на стан

фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства; аналіз ризиків діяльності та оцінка доцільності застосування принципу безперервності.

Процес здійснення аудиту безперервності охоплює такі складові: цільове призначення (аудит відповідності нормативно-правовій базі, попередня оцінка ризиків припинення діяльності); планування аудиту (розуміння діяльності, попередній аналітичний огляд, оцінка аудиторського ризику); організаційно-методичне забезпечення аудиту (нормативне законодавство, стандарти звітності та аудиту, інформаційне забезпечення аудиту, методичне забезпечення аудиту); процедури та узагальнення результатів аудиту (аналіз ризиків діяльності, оцінка фінансової спроможності, підготовка аудиторського звіту за результатами аудиту та реалізація результатів аудиту).

Аудит безперервності діяльності підприємств розпочинається з ознайомлення з бізнесом, його місією та стратегічними цілями, здійснення перевірки дотримання підприємством діючого законодавства у сфері бухгалтерського обліку і фінансової звітності та попередньої оцінки ризиків припинення діяльності. У рамках даного етапу проводяться перемовини з підприємством та укладається договір про проведення аудиту, в якому прописуються мета та завдання аудиту, права та обов'язки сторін, вартість наданих послуг, строки здійснення аудиторської перевірки та інші специфічні умови. Відповідно до вимог МСА 570 «Безперервність» [10], керівництво підприємства має здійснити попередню оцінку безперервності діяльності, і аудитор має у цьому переконатися. У процесі здійснення аудиту безперервності мають бути досягнуті наступні цілі:

отримати аудиторські докази того, що керівництво підприємства застосовує принцип безперервності при складанні фінансової звітності;

зробити висновок на підставі аудиторських доказів щодо існування суттєвої невизначеності стосовно подій, які можуть поставити під сумнів безперервну діяльність підприємства;

визначити вплив застосування принципу безперервності на аудиторський висновок.

Аудитору слід оцінювати дотримання принципу безперервності за двома аспектами:

за якою методикою керівництво оцінює дотримання принципу безперервності; встановити чи застосовується на практиці концепція безперервності у відповідності до положень облікової політики. Оскільки війна є суттєвою подією для українських господарюючих суб'єктів, то інформація про її вплив на

підприємство має обов'язково бути розкритою у Примітках до фінансової звітності [11]. Враховуючи невизначеність та непередбачуваність тривалості війни, Рада АПУ передбачає розширення періоду оцінки безперервності більше, ніж на 12 місяців.

Планування аудиту передбачає детальне вивчення усіх аспектів діяльності підприємства та його позицій на ринку, проведення попередньої оцінки фінансового стану та його впливу на фінансову спроможність продовжувати діяльність у найближчій перспективі, дослідження систем обліку та внутрішнього контролю на підприємстві. На даному етапі також здійснюється оцінка ризику, тобто ймовірності висловлення аудитором неадекватної думки або судження (наприклад, за наявності у фінансовій звітності істотних викривлень надається аудиторський висновок без зауважень). Вищезазначені процедури необхідні аудиторам для формування програми аудиторської перевірки, яка складається у двох форматах:

тести засобів контролю, тобто перелік кроків, які зібрати інформацію про систему бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві у контексті оцінки дотримання принципу безперервності;

програму аудиторських процедур по суті, які містять у собі етапи дій аудитора з перевірки правильності використання підприємством Плану рахунків бухгалтерського обліку та відображення показників фінансового стану, а також перевірки обґрунтованості застосування принципу безперервності діяльності.

У процесі здійснення аудиту безперервності аудитор керується відповідною нормативно-правовою базою, яка включає у себе Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [12, 13] та Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО), Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Міжнародні стандарти аудиту (МСА) та Міжнародні стандарти оцінки (МСО). Відображення наслідків військової агресії РФ в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності компаній в Україні розкривається в інформаційному листі «Розгляд аудитором безперервності діяльності під час аудиту фінансової звітності», підго-

товленому Радою аудиторської палати України [11].

У процесі проведення аудиту дотримання принципу безперервності діяльності підприємств застосовуються різні методи обробки та узагальнення даних, які забезпечують виконання вимог МСА 570 «Безперервність» [10]. Методичне забезпечення аудиту охоплює способи та прийоми, якими користується аудитор у процесі перевірки правильності процедур бухгалтерського обліку та достовірності фінансової звітності та має на меті отримання відповідних аудиторських доказів. Під час проведення аудиту безперервності діяльності підприємства варто звернути увагу на такі аспекти:

значне зростання або падіння обсягу виручки від реалізації (на 20% і більше): зростання може призвести до нестачі робочого капіталу, падіння свідчить про потенційну втрату ринків збуту;

зміна банківською установою умов кредитування підприємства (збільшення ставки, скорочення термінів погашення кредиту) є негативною ознакою;

зростання оборотності кредиторської або дебіторської заборгованості може свідчити про нестачу оборотних коштів та можливі касові розриви;

зменшення необоротних активів підприємства говорить про ризик припинення поточної діяльності;

оцінка ризиків: процентного, ліквідності та інших, а також розкриття у звітності їхнього впливу на наступні фінансові періоди (згідно з МСФЗ 7 [14]);

негативне значення власного капіталу є прямою ознакою порушення принципу безперервності діяльності та високої ймовірності ліквідації підприємства.

Для проведення аудиту дотримання принципу безперервності підприємства використовуються аналітичні методи та процедури, які залежать від постановки мети і об'єктів аудиту, інформаційної бази аналізу, встановлення критеріїв для прийняття рішень [5; 15, с. 175]. Організація та методика аудиту фінансової спроможності безперервної діяльності включає такі складові: об'єкти аудиту; критерії стану фінансової спроможності та функціонування об'єктів аудиту; методи аудиту (отримання аудиторських доказів).

Для оцінки фінансової спроможності безперервної діяльності підприємства важливою є наявність інформації для отримання

достатніх аудиторських доказів. Фінансова спроможність – це узагальнююча характеристика фінансового стану підприємства, що відображає, по-перше, дійсний потенціал фінансової здатності безперервної діяльності в умовах дії дестабілізуючих чинників; по-друге, потенціал відтворення вартості з урахуванням ризику. Тому в процесі аудиту важлива роль відводиться використанню аналітичних процедур, які надають можливість оцінити стан фінансової спроможності підп-

приємства та виявити ступінь впливу факторів ризику на забезпечення безперервної діяльності. В таблиці 1 наведено методiku аудиту безперервності діяльності підприємств на підставі аналітичних процедур, яка охоплює такі етапи: 1) аналіз ліквідності та платоспроможності підприємств; 2) аналіз потенціалу прибутковості; 3) аналіз фінансової стійкості; 4) аналіз ризиків діяльності; 5) аналіз потенціалу безперервної діяльності підприємства.

Таблиця 1 – Методика аудиту безперервності діяльності підприємств на підставі аналітичних процедур

Етапи та об'єкти аудиту	Мета	Аудиторські процедури
<i>Аудит фінансових результатів</i>		
Аудит ліквідності та платоспроможності підприємств Об'єкт: оборотні активи та зобов'язання підприємства	Оцінити здатність підприємства погашати поточні зобов'язання та його забезпеченість довгостроковим фінансуванням у необхідних обсягах	1. Класифікація активів підприємства за ознакою ліквідності. 2. Класифікація зобов'язань підприємства за строками погашення. 3. Розрахувати коефіцієнти ліквідності. 4. Встановити відхилення від критеріїв та їх причини. 5. Оцінка впливу відхилень на фінансовий стан з погляду особливостей його діяльності
Аудит потенціалу прибутковості. Об'єкт: фінансові результати	Оцінити потенціал прибутковості та резерви	Розрахувати коефіцієнти рентабельності активів, власного капіталу, діяльності
Аудит фінансової стійкості підприємств. Об'єкт: джерела майна підприємства (власні та залучені)	Встановити оптимальність структури капіталу та наявність достатнього обсягу власного капіталу	1. Класифікувати джерела майна підприємства на власні та залучені. 2. Визначити величину власних обігових коштів. 3. Розрахувати коефіцієнти капіталізації. 4. Встановити відхилення від критеріїв ефективності та причини виявлених відхилень. 5. Оцінити вплив виявлених відхилень на загальний фінансовий стан підприємства з погляду особливостей його діяльності
Аналіз ризиків діяльності підприємства. Об'єкт: ризики бізнесу	Оцінити ризики зниження прибутковості, неплатоспроможності, втрат від непогашення дебіторської заборгованості, зниження вартості фінансових інвестицій	1. Класифікувати об'єкти, видів і причини ризику діяльності. 2. Розрахувати резерви на покриття втрат від ризиків. 3. Розрахувати показники потреби в страховому запасі грошових активів та граничного обсягу кредитування 4. Оцінити вплив ризику на зміну ринкової вартості
Аналіз потенціалу безперервної діяльності підприємства Об'єкт: вартість підприємства	Комплексна та прогнозна оцінка реальної вартості підприємства	1. Оцінка вартості підприємства за різними методами (витратним, дохідним, ринковим). 2. Визначення критерію якості оцінки вартості підприємства. 3. Комплексна оцінка реальної вартості підприємства 4. Прогнозна оцінка вартості підприємства

Джерело: побудовано авторами на основі [11; 16, с. 541-546; 17]

Реалізація такої методики передбачає проведення комплексного аналізу фінансової спроможності, який базується на системі показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, прибутковості та вартості підприємства. Узагальнені результати комплексного аналізу та оцінки реальної вартості підприємства з урахуванням ризику забезпечують формування інформаційної платформи для надання обґрунтованого висновку про дотримання принципу безперервності та розробки заходів щодо подолання ризиків та резервування на покриття втрат економічних вигід. Особливу увагу при проведенні аудиту безперервності слід приділити отриманню доказів стосовно впливу ризиків на забезпечення безперервної діяльності. Для підприємств, які мають ознаки фінансової неспроможності, важливим є аналіз ризиків та формування резервів для покриття втрат економічних вигід. За результатами дослідження встановлено, що в економічній літературі відсутній єдиний підхід до обліку та аналізу ризиків бізнесу, більшість дослідників пропонують підходи до аналізу за видами ризиків діяльності: ризик втрати прибутку, майновий ризик, ризик ліквідності та неплатоспроможності, ринковий ризик, фінансовий ризик, ризик упущеної вигоди активів, кредитний ризик [18, 19, 20].

Ризик підприємницької діяльності як економічна категорія розглядається через визначення невизначеності, імовірності і отождолення ризику зі збитком чи можливістю отримання прибутку. Класифікація ризиків в розрізі ризик-причин та ризик-наслідків дозволяє визначити взаємозв'язок ризик-причини з умовним фактом господарської діяльності, а ризик-наслідку з реальним фактом господарської діяльності. Тому в якості об'єкту бухгалтерського обліку з подальшим розкриттям його у фінансовій звітності доцільно визнавати ризик-наслідок та ризик-причину, що має значну ступінь імовірності настання (50-100 %) [21, С. 89, 92]. Такий підхід до визначення об'єктів ризику в бухгалтерському обліку надає можливість врахувати їх вплив на фінансову спроможність, а оцінка в бухгалтерському обліку забезпечить адекватне сприйняття результатів діяльності для отримання аудиторських доказів. Аналіз ризиків ґрунтується на припущенні, що вірогідність прийняття недоцільного рішення залежить від якості та обсягу вхідної інформації. Слід зазначити, що в межах обліку виникають на-

ступні ризики: ризики, пов'язані з формуванням облікової політики, обумовлені самостійним вибором методів відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій; ризики, пов'язані з діяльністю підприємства за умов невизначеності: знецінення фінансових інструментів, неплатоспроможністю, непогашення дебіторської заборгованості. Необхідність розкриття ризиків в корпоративній звітності передбачають МСФЗ 7 «Фінансові інструменти» та П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», оскільки «невизначеність». Згідно п. 33 МСФЗ 7 по кожному типу ризиків, що виникають внаслідок використання фінансових інструментів, суб'єкт господарювання повинен розкривати ризики і як вони виникають; мету, політику і процеси з управління ризиками і методи оцінки ризику; будь-які зміни в порівнянні з попереднім періодом. До ризиків використання фінансових інструментів підприємства відносяться: кредитний, ризик ліквідності та ринковий ризик (включає валютний, відсотковий та інший ціновий ризик). Ринковий ризик визначено як «ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових цін».

При проведенні аудиту можливий ризик застосування професійного судження, оскільки існує вірогідність у найближчому майбутньому припинення діяльності. Ідентифікація ризиків зниження фінансової спроможності здійснюється з використанням експертних методів оцінювання. Згідно з наведеною вище методикою аудиту ризик зниження фінансової спроможності підприємств пропонується оцінювати за визначеними об'єктами: зниження прибутковості, неплатоспроможності, втрат від непогашення дебіторської заборгованості, зниження вартості фінансових інвестицій. Так, оцінка впливу ризику непогашення дебіторської заборгованості на прибуток підприємства здійснюється шляхом співставлення прибутку від зростання обсягу реалізації продукції за рахунок надання кредиту та додаткових фінансових витрат (оформлення кредиту та інкасація боргу, фінансові втрати від безнадійних боргів) на покриття втрат економічних вигід.

Оцінка ризику знецінення фінансових інвестицій здійснюється за такими аспектами: оцінка кредитного ризику; визначення ліміту кредитування, оцінка забезпечення боргових зобов'язань; оцінка резерву. Критерієм

вибору рішень щодо формування резервів є співвідношення граничного обсягу кредитування і фактичної величини зобов'язання. Базою для визначення поточної вартості фінансових інструментів є чисті активи з урахуванням частки в уставному капіталі підприємства та категорії кредитного ризику. Формування резерву здійснюється за умови, якщо розрахункова вартість фінансових інвестицій більше балансової. Такий підхід до розмежування ризиків з одного боку, дозволяє аналізувати фінансові ризики, пов'язані з кожним елементом економічного процесу, а з іншого – оцінювати можливі відхилення фактичних результатів від очікуваних та ступінь впливу ризику на результативність діяльності підприємства. Відхилення залежать від точності прогнозування майбутнього розвитку ринкової ситуації та фінансової спроможності підприємств. Кількісна оцінка ризиків втрат економічних вигід здійснюється за допомогою статистичних характеристик (дисперсії і стандартного відхилення). Позитивне відхилення означає можливість отримання додаткового в порівнянні з розрахунковим прибутку, негативне – ймовірність втрат економічних вигід. Таким чином, аналітична оцінка фінансової спроможності забезпечення безперервності діяльності підприємства із урахуванням всіх можливих наслідків впливу ризиків невизначеності є інформаційною базою для підготовки аудиторського висновку щодо дотримання принципу безперервності у фінансовій звітності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аудит безперервності є одним із інструментів забезпечення довіри між учасниками діяльності підприємств та захисту інтересів користувачів фінансової звітності, що надає обґрунтовану інформацію про стан фінансової спроможності й перспективи сталого розвитку підприємств. В запропонованому підході акцент зроблено на організації та методиці аудиту безперервності діяльності підприємства на підставі застосування аналітичних процедур. Особливістю аудиту дотримання принципу безперервності є те, що він інтегрує аудит й аналіз фінансової спроможності. Фінансова спроможність відтворення вартості підприємства розглядається як узагальнююча характеристика стану безперервної діяльності. Процес організації аудиту безперервності охоплює такі складові: цільове призначення; планування аудиту; організаційно-методичне забезпечен-

ня аудиту; процедури та узагальнення результатів аудиту. Об'єктами аудиту фінансової стійкості виступають джерела формування майна підприємства, оборотні активи та зобов'язання, фінансові результати, ризики діяльності, вартість. Для виявлення та оцінювання впливу факторів невизначеності на фінансову спроможність безперервної діяльності підприємств пропонується здійснювати аналіз ризиків урахуванням особливостей конкретного об'єкту ризику: неплатоспроможності; втрат прибутку, зниження вартості фінансових інвестицій. Реалізація запропонованого підходу до оцінки ризику та резервів на покриття втрат економічних вигід від ризиків забезпечує надання достатньої інформації про дотримання принципу безперервності в аудиторському звіті керівництву для прийняття управлінських рішень щодо визначення векторів розвитку підприємства. Запропонована методика аудиту безперервності діяльності підприємств на підставі аналітичних процедур, яка передбачає аналітичну оцінку потенціалу безперервності підприємств за визначеними напрямками сприятиме отриманню достатніх доказів для реальної оцінки потенціалу фінансової спроможності підприємств, підготовки аудиторського висновку з дотримання принципу безперервності та підвищенню якості аудиту.

Список використаних джерел

1. Мултанівська Т.В., Горяєва М.С. Безперервність діяльності в аудиті фінансової звітності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. С. 116-122.
2. Гринчишин Я. М. Аудит принципу безперервності діяльності та його вплив на антикризовий фінансовий менеджмент підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 57. С. 127-132.
3. Дорош Н.І. *Аудит: теорія і практика*. Київ: Знання, 2006. 495 с.
4. Лубенченко О.Е., Василюк М.М. Організаційні засади аудиту фінансової звітності в Україні. *Статистика України*. 2019. № 2. С. 92-97.
5. Рудницький В.С., Кобилюх Т.І. Значення аналітичних процедур у внутрішньому аудиті товарних операцій (на прикладі підприємств роздрібної торгівлі фармацевтичними товарами). *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 4 (12). С.176-182.
6. Рудницький В.С. Бунда О.М. *Процедури моделювання та прийняття рішень в про-*

цесі аудиту: монографія. Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 2009. 216 с.

7. Селіщев С. В. Використання математичних моделей при проведенні аудиту дотримання принципу безперервності діяльності підприємств. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2017. № 3. С. 42-46.

8. Озеран А., Коршикова Р. Щодо впливу військової агресії російської федерації на фінансову звітність та аудиторські звіти. Інформаційний лист Ради АПУ. URL: <http://surl.li/jpdnl> (дата звернення: 20 квітня 2024 р.)

9. Озеран А., Коршикова Р. Війна в Україні як перешкода стійкому розвитку і відображення її наслідків у звітності підприємств. URL: http://193.110.163.202/bitstream/handle/2010/39999/book_4_22-1.pdf (дата звернення: 20 квітня 2024 р.)

10. МСА 570 «Безперервність діяльності» (ISA 570 Going Concern) Міжнародний стандарт аудиту 570 «Безперервність». URL: http://apu.com.ua/files/temp/Ukr-block_T1-2010.pdf (дата звернення: 20 квітня 2024 р.)

11. Розгляд аудитором безперервності діяльності під час аудиту фінансової звітності. Інформаційний лист Ради Аудиторської палати України. Схвалений рішенням Ради АПУ 06.05.2022 р. URL: <https://online.dtkr.ua/2022/23/71562> (дата звернення: 20 квітня 2024 р.)

12. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р., зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 20 квітня 2024 р.)

13. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 01.01.2023 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 20 квітня 2024 р.)

14. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 (МСФЗ 7). Фінансові інструменти: розкриття інформації. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/929_007

15. Проскуріна Н.М. Формалізація дій аналітичних процедур на базі інтенсифікації процесів в аудиторській діяльності. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2010. №2 (8). С.174-180

16. Костирко Р.О. *Контроль і аналіз в системі управління економічним потенціалом господарюючого суб'єкта: методологія та ор-*

ганізація: монографія. Луганськ: СХУ ім. В. Даля, 2010. 728 с.

17. Рудницький В.С., Юрченко О.С. Аналітичне забезпечення управління безперервністю діяльності підприємств в умовах невідомості. *Облік і фінанси*. 2024. № 1(103). С. 84-93.

18. Литовченко О.Ю. Підходи до ідентифікації та оцінки фінансових ризиків підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 398-404

19. Вигівська І.М., Грабчук І.Л., Зеленина О.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємницькими ризиками. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. Вип. 1 (31). С. 67-79.

20. Якименко-Терещенко Н. Жадан Т., Лакалін С., Знайченко В. Теоретичні засади формування обліково-аналітичного забезпечення управління ризиками ліквідності та платоспроможності підприємства. *Вісник НТУ ХПІ. Економічні науки*. 2021. № 4. С. 52-59

21. Гнилицька Л.В. Інформаційне забезпечення ризиками підприємницької діяльності: обліковий аспект. *Економічні інновації*. 2014. Вип. 57. С.88-100.

References

1. Multanivska T.V., Horyayeva M.S. (2017). Continuity of activity in the audit of financial statements. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*. 116-122.
2. Hrynchyshyn Y. M. (2020). Audit of the principle of continuity of activity and its impact on anti-crisis financial management of enterprises. *Black Sea Economic Studies*. 57. 127-132.
3. Dorosh, N.I. (2006). *Audit: theory and practice*. K.: Knowledge, 495.
4. Lubenchenko, O.E. & Vasylyuk, M.M. (2019). Organizational principles of auditing financial statements in Ukraine. *Statistics of Ukraine*, 2, 92-97.
5. Rudnytskyi, V.S., Kobylyukh, T.I. (2011). The value of analytical procedures in the internal audit of commodity operations (on the example of pharmaceutical retail trade enterprises). *Bulletin of Zaporizhzhya National University*, 4(12), 176-182.
6. Rudnytskyi, V.S., Bunda, O.M. (2009). *Modeling and decision-making procedures in the audit process*: monograph. Lviv: Publishing House of the Lviv Commercial Academy, 216.
7. Selishchev, S. V. (2017). The use of mathematical models during the audit of compliance with the principle of continuity of

activity of the enterprise. *Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Auditing*, 3, 42-46.

8. Ozeran, A., Korshikova R. Regarding the impact of military aggression of the Russian Federation on financial reporting and audit reports. Information sheet of the APU Council. Retrieved from: <http://surl.li/jpdnl> (application date: April 20, 2024)

9. 9. Ozeran, A. & Korshikova, R. The war in Ukraine as an obstacle to sustainable development and the reflection of its consequences in the reporting of enterprises. Retrieved from: http://193.110.163.202/bitstream/handle/2010/39999/book_4_22-1.pdf (application date: April 20, 2024)

10. Law of Ukraine "On the Audit of Financial Statements and Auditing Activities" dated January 1, 2258-VIII. 2023 Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (application date: April 20, 2024)

11. Consideration by the auditor of business continuity during the audit of financial statements. Information sheet of the Council of the Audit Chamber of Ukraine. Approved by the decision of the APU Council on May 6, 2022. Retrieved from: <https://online.dtki.ua/2022/23/71562> (application date: April 20, 2024)

12. Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" No. 996-XIV of July 16, 1999, as amended. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (application date: April 20, 2024)

13. ISA 570 "GoingConcern" (ISA 570 GoingConcern) International Auditing Standard 570 "Continuity". Retrieved from: http://apu.com.ua/files/temp/Ukr-block_T1-2010.pdf (application date: April 20, 2024)

14. International Financial Reporting Standard 7 (IFRS 7). Financial instruments: disclosure. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/929_007 (application date: April 20, 2024)

15. Proskurina, N.M. (2010). Formalization of actions of analytical procedures on the basis of intensification of processes in audit activity. *Bulletin of the East European University of Economics and Management*, 2(8). 174-180.

16. Kostyrko, R.O. (2010). *Control and analysis in the management system of the economic potential of the business entity: methodology and organization*: monograph. Luhansk: SNU named after V. Darya, 728.

17. Rudnytskyi, V.S., Yurchenko, O.S. (2024). Analytical support for managing business continuity in conditions of uncertainty. *Accounting and finance*, 1(103). 84-93.

18. Lytovchenko, O.Yu. (2018). Approaches to identification and assessment of financial risks of the enterprise. *Economy and society*, 16, 398-404.

19. Vyhivska, I.M., Grabchuk, I.L. & Zelenina, O.O. (2015). Accounting and analytical support for business risk management. *Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis*, 1(31). 67-79.

20. Yakymenko-Tereshchenko, N., Zhadan, T., Lakalin, S. and Znaychenko V. (2021). Theoretical principles of formation of accounting and analytical support for management of risks of liquidity and solvency of the enterprise. *Bulletin of NTU KhPI. Economic sciences*, 4. 52-59.

21. Hnylytska, L.V. (2014). Information provision of business risks: accounting aspect. *Economic innovations*, 57, 88-100.

Стаття надійшла

до редакції : 27.04.2024 р.

Стаття прийнята

до друку: 28.06.2024 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Костирко Р. О., Юрченко О. С. Організаційно-методичне забезпечення аудиту безперервності діяльності підприємств. *Часопис економічних реформ*. 2024. № 2 (54). С. 45–53.

